

Iwona Bąk

OCENA STOPNIA ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ PODREGIONÓW W POLSCE

THE LEVEL OF TOURISTIC ATTRACTIVENESS REGIONS IN POLAND

Katedra Zastosowań Matematyki w Ekonomii, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie
ul. Klemensa Janickiego 31, 71-270 Szczecin, e-mail: Iwona.Bak@zut.edu.pl

Summary. The article presents of touristic traffic recorded in night's lodging situated on the subregions in Poland in 2008. In analysis were used coefficients of touristic traffic development, which allowed for qualification the role of studied subregion in development of touristic sector in Poland. In the analysis also was made investigations of spatial differentiation of touristic attractiveness and was created ranking of analysed subregions. The variables for ranking were normalized with method of zero unitarization method. By used synthetic measure was made the discrimination of studied objects and were distinguished four typological groups and they contained objects with similar level of studied phenomenon development.

Słowa kluczowe: atrakcyjność turystyczna, taksonomiczny miernik rozwoju, wskaźniki ruchu turystycznego.

Key words: indicators of tourism, taxonomy development measures, touristic activity.

WSTĘP

Atrakcyjność turystyczna najczęściej rozumiana jest jako właściwość obszaru lub miejscowości wynikająca z zespołu cech przyrodniczych lub pozaprzyrodniczych, które wzbudzają zainteresowanie i przyciągają turystów (Turystyka 2008). O atrakcyjności turystycznej danego obszaru lub miejscowości decydują (Rogalewski 1979):

- walory turystyczne obszaru,
- dostępność komunikacyjna,
- zagospodarowanie turystyczne.

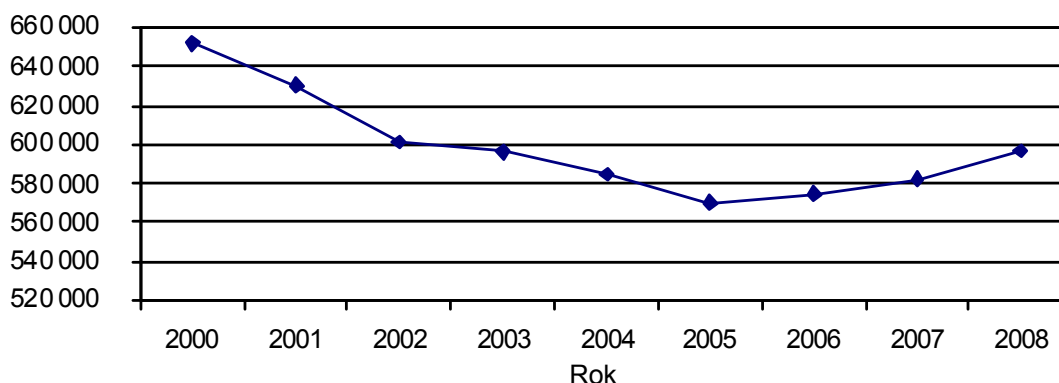
Kompleksowe występowanie tych czynników w pełni zaspokaja potrzeby turystów, przy czym obszar, miejscowość czy szlak stają się atrakcyjne turystycznie. Niemniej uważa się, że o atrakcyjności turystycznej terenu decydują niewątpliwie walory turystyczne. Ruch turystyczny, mimo że w pewnych formach i w ograniczonych rozmiarach, może występować nawet na terenach niezagospodarowanych turystycznie i trudno dostępnych pod względem komunikacyjnym, jeśli tereny te charakteryzują się cennymi walorami turystycznymi. Do walorów turystycznych można zaliczyć (Gaworecki 2000) walory przyrodnicze (klimat, ukształtowanie powierzchni i bogactwa naturalne występujące na obszarze recepcji turystycznej) i walory antropogeniczne obejmujące wszystkie elementy stworzone przez człowieka (np. muzea, zabytki architektury i budownictwa, miejsca kultu religijnego, wydarzenia i imprezy o charakterze kulturalnym, sportowym i religijnym).

W artykule przedstawiono charakterystykę ruchu turystycznego rejestrowanego w bazie noclegowej zlokalizowanej na terenie podregionów w Polsce w 2008 roku. W analizie posłużono się wskaźnikami rozwoju ruchu turystycznego, które pozwoliły na określenie roli badanego podregionu w rozwoju sektora turystycznego w Polsce. Ponadto przeprowadzono

badanie przestrzennego zróżnicowania atrakcyjności turystycznej w wybranych podregionach oraz utworzono ich ranking analizowanych podregionów.

BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI W PODREGIONACH POLSKI

W roku 2008 obiekty noclegowe turystyki oferowały łącznie prawie 597 tys. miejsc noclegowych. W odniesieniu do roku 2000 liczba miejsc noclegowych zmniejszyła się o 8,4%. W latach 2000–2005 liczba miejsc noclegowych zmniejszała się z roku, a od roku 2006 zaczęła systematycznie wzrastać (rys. 1).

Rys.1. Liczba miejsc noclegowych w obiektach turystycznych w Polsce w latach 2000–2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Turystyka w 2008 (2009).

Najwięcej miejsc noclegowych oferowały podregiony nadmorskie (koszaliński, gdański, słupski) oraz region nowosądecki (tab. 1). Wymienione podregiony były chętnie odwiedzane przez turystów, przy czym najwięcej noclegów sprzedano turystom w podregionie koszalińskim. Dużym zainteresowaniem turystów cieszyły się również największe miasta Polski – Warszawa i Kraków – ważne centra kulturalne, gospodarcze i polityczne. Mało miejsc noclegowych dla turystów oferowano w regionach skierniewickim i radomskim; tam też przyjęto najmniej turystów.

Tabela 1. Miejsca noclegowe, korzystający z noclegów i udzielone noclegi według podregionów w Polsce w roku 2008

Podregiony w Polsce	Miejsca noclegowe		Korzystający z noclegów		Udzielone noclegi	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Jeleniogórski	24 151	4,05	695 643	3,56	2 263 062	4,00
Legnicko-głogowski	2301	0,39	131 375	0,67	284 558	0,50
Wałbrzyski	10 768	1,80	358 607	1,83	1 097 959	1,94
Wrocławski	3522	0,59	117 030	0,60	258 848	0,46
Miasto Wrocław	7784	1,30	709 931	3,63	1 324 694	2,34
Bydgosko-toruński	6471	1,08	369 176	1,89	689 097	1,22
Grudziądzki	6939	1,16	121 526	0,62	337 356	0,60
Włocławski	11 336	1,90	287 698	1,47	1 866 450	3,29
Biały	5050	0,85	91 717	0,47	258 174	0,46
Chełmsko-zamojski	4848	0,81	154 115	0,79	313 035	0,55
Lubelski	4023	0,67	196 786	1,01	361 658	0,64
Puławski	4821	0,81	234 548	1,20	622 681	1,10
Gorzowski	11 483	1,92	357 655	1,83	744 301	1,31
Zielonogórski	13 095	2,19	345 935	1,77	780 393	1,38
Łódzki	2468	0,41	115 090	0,59	231 646	0,41

cd. tab. 1

Podregiony w Polsce	Miejsca noclegowe		Korzystający z noclegów		Udzielone noclegi	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Miasto Łódź	4142	0,69	329 433	1,68	651 869	1,15
Piotrkowski	6043	1,01	299 024	1,53	658 489	1,16
Sieradzki	2247	0,38	66 472	0,34	172 454	0,30
Skierniewicki	1401	0,23	81 867	0,42	149 919	0,26
Krakowski	4434	0,74	196 578	1,01	318 451	0,56
Miasto Kraków	22 419	3,76	1 287 223	6,58	2 734 997	4,83
Nowosądecki	35 522	5,95	1 006 778	5,15	4 392 456	7,75
Oświęcimski	4745	0,79	141 793	0,73	354 934	0,63
Tarnowski	1689	0,28	79 044	0,40	152 793	0,27
Ciechanowsko-płocki	2343	0,39	100 723	0,52	212 860	0,38
Ostrołęcko-siedlecki	4488	0,75	105 353	0,54	252 071	0,44
Radomski	1742	0,29	71 340	0,36	151 831	0,27
Miasto stołeczne Warszawa	24 616	4,12	2 022 164	10,34	3 665 117	6,47
Warszawski wschodni	4070	0,68	209 977	1,07	436 601	0,77
Warszawski zachodni	3265	0,55	198 559	1,02	388 360	0,69
Nyski	4120	0,69	100 451	0,51	342 016	0,60
Opolski	3469	0,58	141 676	0,72	293 972	0,52
Krośnieński	10 544	1,77	244 685	1,25	1 029 181	1,82
Przemyski	3475	0,58	94 258	0,48	253 909	0,45
Rzeszowski	4246	0,71	182 480	0,93	351 371	0,62
Tarnobrzeski	3084	0,52	97 949	0,50	252 109	0,45
Białostocki	2812	0,47	217 215	1,11	338 058	0,60
Łomżyński	1602	0,27	89 178	0,46	142 838	0,25
Suwalski	6592	1,10	155 776	0,80	426 624	0,75
Gdański	30 516	5,11	453 884	2,32	1 938 868	3,42
Słupski	30 185	5,06	339 044	1,73	1 914 560	3,38
Starogardzki	7171	1,20	141 667	0,72	447 953	0,79
Trójmiejski	17 426	2,92	660 721	3,38	1 865 047	3,29
Bielski	18 906	3,17	714 045	3,65	2 324 985	4,10
Bytomski	1708	0,29	37 841	0,19	127 163	0,22
Częstochowski	3565	0,60	244 073	1,25	389 207	0,69
Gliwicki	2207	0,37	138 632	0,71	314 611	0,56
Katowicki	3346	0,56	220 226	1,13	451 017	0,80
Rybnicki	1941	0,33	74 870	0,38	239 454	0,42
Sosnowiecki	2416	0,40	144 248	0,74	279 816	0,49
Tyski	1439	0,24	73 879	0,38	207 613	0,37
Kielecki	6257	1,05	249 327	1,27	485 137	0,86
Sandomiersko-jędrzejowski	3235	0,54	104 663	0,54	587 355	1,04
Elbląski	7263	1,22	215 232	1,10	515 590	0,91
Elcki	11 656	1,95	209 655	1,07	684 429	1,21
Olsztyński	19 817	3,32	481 166	2,46	1 259 620	2,22
Kaliski	4427	0,74	166 791	0,85	317 148	0,56
Koniński	8670	1,45	302 018	1,54	560 882	0,99
Leszczyński	9111	1,53	191 816	0,98	512 935	0,91
Pilski	3009	0,50	114 549	0,59	245 137	0,43
Poznański	4959	0,83	195 643	1,00	406 843	0,72
Miasto Poznań	7798	1,31	532 704	2,72	979 155	1,73
Koszaliński	52 471	8,79	719 731	3,68	5 407 551	9,55
Stargardzki	20 886	3,50	227 975	1,17	1 363 066	2,41
Miasto Szczecin	5024	0,84	369 600	1,89	659 604	1,16
Szczeciński	29 419	4,93	425 274	2,17	2 603 580	4,60

Źródło: obliczenia własne na podstawie: Turystyka (2009).

WSKAŹNIKI W BADANIACH TURYSTYKI

Szczególne miejsce w opisie statystycznym zjawisk turystycznych zajmują wskaźniki, zwłaszcza wskaźniki natężenia, które informują o stopniu rozwoju funkcji turystycznej badanych obiektów (miejscowości, regionów), intensywności ruchu turystycznego, zagospodarowaniu turystycznym itp. Przez funkcję turystyczną rozumieć należy wszelką działalność społeczno-ekonomiczną regionu, skierowaną na obsługę turystów, z której wynika jego zdolność do zaspokajania określonych potrzeb turystycznych.

Za podstawowe i najczęściej stosowane mierniki rozwoju funkcji turystycznej przyjmuje się (Warszyńska i in. 1978):

- wielkość bazy noclegowej, mierzoną liczbą turystycznych miejsc noclegowych, przypadającą na 100 mieszkańców stałych – tzw. wskaźnik Baretje'a i Defferta;
- wielkość ruchu turystycznego, mierzoną liczbą turystów na 100 mieszkańców stałych (wskaźnik Schneidera) lub liczbą udzielonych noclegów, przypadającą na 100 stałych mieszkańców (wskaźnik Charvata);
- wielkość zatrudnienia w sektorze turystycznym.

Do analiz przestrzennych wykorzystuje się czasami także inne miary rozwoju funkcji turystycznej, np. liczbę miejsc noclegowych przypadającą na 1 km² lub liczbę turystów na 1 km².

Dla miejscowości o niewielkim zagospodarowaniu turystycznym i małej liczbie turystów wskaźnik Baretje'a i Defferta jest stosunkowo niski (1–100). Według tego kryterium rzeczywista funkcja turystyczna zaczyna się wykształcać dopiero wówczas, gdy wskaźnik osiąga wartość 100, tzn. wtedy, gdy pojemność bazy turystycznej (noclegowej) jest równa liczbie mieszkań ludności stałej. Przy wskaźniku 100–500 funkcje turystyczne są już na ogół dobrze rozwinięte.

W tabeli 2 podano wartości wskaźników obliczonych dla podregionów Polski w 2008 roku. Jak wynika z danych zawartych w tabeli podregiony w Polsce nie mają wykształconej funkcji turystycznej, wartość wskaźnika Baretje'a i Defferta wahała się bowiem w przedziale od 0,3 do 9,2. Relatywnie najlepiej rozwiniętą bazę noclegową miały regiony szczeciński i koszaliński, następnie słupski i gdański, a najslabiej – regiony: radomski, rybnicki i sosnowiecki. Podregiony przeanalizowano również pod względem liczby miejsc noclegowych i liczby turystów, uwzględniając jednocześnie powierzchnię podregionów. W tym celu wyznaczono wskaźniki gęstości bazy noclegowej, czyli liczbę miejsc noclegowych przypadających na 1 km² oraz wskaźniki gęstości ruchu turystycznego, określające liczbę turystów na 1 km². W roku 2008 na 1 km² powierzchni kraju przypadały 2 miejsca noclegowe. Aż w 39 podregionach wskaźnik ten nie przekroczył jedności. Najlepszą sytuację odnotowano w największych miastach Polski, w których ww. miernik wynosił od 14 do 69. Tam też odnotowano zdecydowanie największe wartości wskaźnika gęstości ruchu turystycznego – w Krakowie na 1 km² przypadało 3936 turystów, w Warszawie – 3911; w 12 podregionach miernik nie przekroczył wartości 20.

O zróżnicowaniu obciążenia ruchem turystycznym poszczególnych regionów świadczą wartości wskaźników Schneidera oraz Charvata. Z porównania wartości obu wskaźników wynika, że najpopularniejsze wśród turystów były podregiony: koszaliński, szczeciński, jeleńiogórski, miasto Kraków, miasto stołeczne Warszawa, bielski, gdzie na 100 stałych miesz-

kańców przypadają nawet kilka razy więcej turystów i noclegów niż w pozostałych podregionach.

Wskaźnik wykorzystania pojemności bazy noclegowej, mierzony liczbą dni w roku, w ciągu których było zajęte jedno miejsce noclegowe, wyniósł w 2008 roku dla całej bazy noclegowej (łącznie z bazą sezonową) 95 dni. W 38 podregionach wskaźnik nie przekroczył tej wielkości. Największą wartość osiągnął w podregionach sandomiersko-jędrzejowskim, wrocławskim oraz w miastach Wrocław i Łódź, w których jedno miejsce noclegowe zajęte było przez ponad 150 dni w roku. Ponieważ ośrodki te są często odwiedzane przez turystów, a baza noclegowa jest w nich stosunkowo słabo rozwinięta, wskaźniki rozwoju bazy noclegowej, określające liczbę turystów przypadających na jedno miejsce noclegowe, przyjmują tu największe wartości.

Tabela 2. Wskaźniki rozwoju turystyki w podregionach Polski w roku 2008

Podregiony w Polsce	Wskaźnik Barejfa i Defferta	Wskaźnik Schneidera	Wskaźnik Charvata	Wskaźnik wykorzystania pojemności noclegowej	Wskaźnik rozwoju bazy noclegowej	Wskaźnik gęstości ruchu turystycznego	Wskaźnik gęstości bazy noclegowej
Jeleniogórski	4,2	120	391	94	29	125	4
Legnicko-głogowski	0,5	29	63	124	57	38	1
Wałbrzyski	1,6	53	162	102	33	86	3
Wrocławski	0,7	22	48	73	33	18	1
Miasto Wrocław	1,2	112	210	170	91	2423	27
Bydgosko-toruński	0,9	49	91	106	57	127	2
Grudziądzki	1,3	23	64	49	18	18	1
Włocławski	1,5	37	240	165	25	35	1
Białski	1,6	30	84	51	18	15	1
Chełmsko-zamojski	0,7	24	48	65	32	17	1
Lubelski	0,6	28	51	90	49	47	1
Puławski	1,0	48	127	129	49	42	1
Gorzowski	3,0	94	195	65	31	59	2
Zielonogórski	2,1	55	124	60	26	44	2
Łódzki	0,7	31	61	94	47	52	1
Miasto Łódź	0,6	44	87	157	80	1124	14
Piotrkowski	1,0	50	110	109	49	50	1
Sieradzki	0,5	15	38	77	30	12	0
Skierniewicki	0,4	22	40	107	58	20	0
Krakowski	0,7	29	47	72	44	48	1
Miasto Kraków	3,0	171	362	122	57	3936	69
Nowosądecki	4,6	132	574	124	28	184	6
Oświęcimski	0,7	22	56	75	30	52	2
Tarnowski	0,4	17	33	90	47	30	1
Ciechanowsko-płocki	0,4	16	34	91	43	13	0
Ostrołęcko-siedlecki	0,6	14	34	56	23	9	0

cd. tab. 2

Podregiony w Polsce	Wskaźnik Barejje'a i Defferta	Wskaźnik Schneidera	Wskaźnik Charvata	Wskaźnik wykorzystania pojemności noclegowej	Wskaźnik rozwoju bazy noclegowej	Wskaźnik gęstości ruchu turystycznego	Wskaźnik gęstości bazy noclegowej
Radomski	0,3	11	24	87	41	12	0
Miasto stołeczne Warszawa	1,4	118	214	149	82	3911	48
Warszawski wschodni	0,5	28	58	107	52	41	1
Warszawski zachodni	0,4	27	52	119	61	46	1
Nyski	1,0	25	84	83	24	24	1
Opolski	0,6	23	47	85	41	28	1
Krośnieński	2,2	51	214	98	23	44	2
Przemyski	0,9	24	64	73	27	22	1
Rzeszowski	0,7	30	58	83	43	51	1
Tarnobrzeski	0,5	16	41	82	32	22	1
Białostocki	0,6	43	67	120	77	42	1
Łomżyński	0,4	22	35	89	56	10	0
Suwałski	2,4	56	154	65	24	25	1
Gdański	6,0	90	383	64	15	102	7
Słupski	6,3	71	399	63	11	41	4
Starogardzki	1,5	29	91	62	20	27	1
Trójmiejski	2,3	89	251	107	38	1596	42
Bielski	2,9	110	357	123	38	303	8
Bytomski	0,4	8	28	74	22	24	1
Częstochowski	0,7	46	73	109	68	80	1
Gliwicki	0,4	28	63	143	63	158	3
Katowicki	0,4	29	59	135	66	580	9
Rybnicki	0,3	12	38	123	39	55	1
Sosnowiecki	0,3	20	39	116	60	80	1
Tyski	0,4	19	54	144	51	78	2
Kielecki	0,8	32	62	78	40	50	1
Sandomiersko-jędrzejowski	0,7	21	118	182	32	16	0
Elbląski	1,4	41	97	71	30	29	1
Ełcki	4,1	74	241	59	18	33	2
Olsztyński	3,2	78	205	64	24	47	2
Kaliski	0,7	25	47	72	38	29	1
Koniński	1,3	46	86	65	35	47	1
Leszczyński	1,7	35	94	56	21	32	2
Piłski	0,7	28	60	81	38	18	0
Poznański	0,9	34	71	82	39	40	1
Miasto Poznań	1,4	96	176	126	68	2033	30
Koszaliński	8,9	122	914	103	14	69	5
Stargardzki	5,6	61	363	65	11	33	3
Miasto Szczecin	1,2	91	162	131	74	1228	17
Szczeciński	9,2	133	815	88	14	79	5

MATERIAŁ I METODY

Do analizy przestrzennego zróżnicowania stopnia atrakcyjności turystycznej podregionów w Polsce w 2008 roku wykorzystano wstępnie 26 cech (wskaźników) charakteryzujących: walory turystyczne obszaru, dostępność komunikacyjną i zagospodarowanie turystyczne. Wybór zmiennych wynikał z dostępności danych statystycznych. W wyniku przeprowadzonej analizy stopnia zróżnicowania zmiennych wybrano 16 zmiennych, dla których współczynnik zmienności przekroczył 20%:

Badając podobieństwo zmiennych za pomocą współczynników korelacji, zauważono występowanie bardzo silnej zależności między niektórymi cechami. W związku z tym do ostatecznego doboru cech diagnostycznych zastosowano dodatkowo podejście formalne – metodę parametryczną zaproponowaną przez Hellwiga (Nowak 1990). W tym celu wyznaczono macierz współczynników korelacji między potencjalnymi cechami diagnostycznymi, a następnie wyznaczono cechy centralne i izolowane, które utworzyły bazowy układ cech. W ten sposób do dalszej analizy zaklasyfikowano następujące zmienne (Ochrona Środowiska 2009, Rocznik 2009):

X_1 – ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków, w % ludności ogółem;

X_2 – zanieczyszczenia gazowe zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % wytworzonych;

X_3 – nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska na 1 mieszkańca, w zł;

X_4 – nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej na 1 mieszkańca, w zł;

X_5 – powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona, w % powierzchni ogółem;

X_6 – liczba ludności na 1 łóżko w szpitalach ogólnych;

X_7 – liczba ludności na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej;

X_8 – liczba ludności na 1 miejsce w stałych salach w teatrach i instytucjach muzycznych;

X_9 – liczba miejsc noclegowych na 1000 mieszkańców;

X_{10} – liczba dróg publicznych powiatowych o twardej powierzchni, w km na 1 km² podregionu;

X_{11} – liczba targowisk stałych na 1000 mieszkańców.

Na potrzeby stworzenia rankingu podregionów Polski wykorzystano syntetyczną miarę rozwoju. Ponieważ zmienne diagnostyczne mają różne miana i różne zakresy zmienności, nie można ich bezpośrednio porównywać i dodawać. Należy je doprowadzić do porównywalności, dokonując ich odpowiednich transformacji pozbawiających cechy mian i ujednolicić pod względem rzędu wielkości. W pracy zastosowano metodę unitaryzacji zerowanej (Kukuła 2000). W metodzie tej stosuje się następujące przekształcenia:

$$\text{– dla stymulant: } z_{ij} = \frac{x_{ij} - \min_i x_{ij}}{\max_i x_{ij} - \min_i x_{ij}}, \quad \max_i x_{ij} \neq \min_i x_{ij}$$

$$\text{– dla destymulant: } z_{ij} = \frac{\max_i x_{ij} - x_{ij}}{\max_i x_{ij} - \min_i x_{ij}}, \quad \max_i x_{ij} \neq \min_i x_{ij}$$

Syntetyczną miarę rozwoju tworzy się w postaci średniej arytmetycznej unormowanych wartości cech diagnostycznych (Ostasiewicz 1998):

$$z_i = \frac{1}{n} \sum_{j=1}^k z_{ij}$$

gdzie:

n – liczba obiektów (podregionów),

k – liczba cech diagnostycznych.

Na podstawie wartości miernika syntetycznego można wyodrębnić 4 grupy typologiczne obiektów, obejmujące obiekty o wartościach miernika z następujących przedziałów:

- 1 grupa: $z_i \geq \bar{z} + s_z$,
- 2 grupa: $\bar{z} + s_z > z_i \geq \bar{z}$,
- 3 grupa: $\bar{z} > z_i \geq \bar{z} - s_z$,
- 4 grupa: $z_i < \bar{z} - s_z$.

WYNIKI I DYSKUSJA

Wyniki porządkowania oraz wyodrębnione grupy typologiczne, otrzymane omówioną metodą, przedstawiono w tab. 3.

Tabela 3. Ranking oraz grupy typologiczne podregionów w Polsce w 2008 roku według kryterium atrakcyjności turystycznej

Nr podregionu	Podregion	Miernik	Grupa typologiczna
1	miasto Poznań	0,5312	I
2	szczeciński	0,5224	I
3	miasto Łódź	0,5057	I
4	jeleniogórski	0,5007	I
5	bytomski	0,4977	I
6	miasto Wrocław	0,4841	I
7	miasto Szczecin	0,4826	I
8	opolski	0,4821	I
9	sandomiersko-jędrzejowski	0,4799	I
10	legnicko-głogowski	0,4775	I
11	krośnieński	0,4729	I
12	bielski	0,4715	I
13	trójmiejski	0,4704	I
14	rzeszowski	0,4625	II
15	ciechanowsko-płocki	0,4622	II
16	koszaliński	0,4614	II
17	puławski	0,4562	II
18	oświęcimski	0,4550	II
19	katowicki	0,4548	II
20	sosnowiecki	0,4541	II
21	gorzowski	0,4509	II
22	tyski	0,4509	II
23	białostocki	0,4501	II
24	ełcki	0,4484	II
25	stargardzki	0,4467	II

cd. tab. 3

Nr podregionu	Podregion	Miernik	Grupa typologiczna
26	miasto Kraków	0,4416	II
27	olsztyński	0,4396	II
28	radomski	0,4356	II
29	bydgosko-toruński	0,4349	II
30	piłski	0,4333	II
31	nowosądecki	0,4310	II
32	zielonogórski	0,4294	II
33	kielecki	0,4286	II
34	rybnicki	0,4202	III
35	ostrołęcko-siedlecki	0,4169	III
36	piotrkowski	0,4094	III
37	koniński	0,4092	III
38	suwalski	0,4075	III
39	elbląski	0,4068	III
40	łódzki	0,4066	III
41	tarnowski	0,4052	III
42	przemyski	0,4052	III
43	lubelski	0,4019	III
44	wrocławski	0,3998	III
45	gliwicki	0,3982	III
46	wałbrzyski	0,3980	III
47	miasto stołeczne Warszawa	0,3975	III
48	starogardzki	0,3971	III
49	grudziądzki	0,3954	III
50	śląski	0,3938	III
51	leszczyński	0,3901	III
52	gdański	0,3878	III
53	wrocławski	0,3876	III
54	sieradzki	0,3826	III
55	łomżyński	0,3821	III
56	warszawski zachodni	0,3820	III
57	kaliski	0,3814	III
58	poznański	0,3796	IV
59	chełmsko-zamojski	0,3785	IV
60	nyski	0,3773	IV
61	częstochoowski	0,3757	IV
62	białski	0,3737	IV
63	skierniewicki	0,3573	IV
64	warszawski wschodni	0,3529	IV
65	tarnobrzesci	0,3320	IV
66	krakowski	0,3204	IV

Jak wynika z tab. 3, w Polsce obserwuje się duże zróżnicowanie przestrzenne podregionów ze względu na poziom atrakcyjności turystycznej. Najwyższym poziomem pod względem badanego czynnika (w odniesieniu do przyjętych zmiennych diagnostycznych)

charakteryzuje się 13 podregionów, które zaliczono do grupy 1. Na tak wysoką ocenę rozpatrywanych obiektów wpływ miały przede wszystkim cenne walory środowiska przyrodniczego i niski stopień jego zanieczyszczenia oraz dobrze rozwinięta infrastruktura służąca zarówno ludności miejscowej, jak i turystom.

Pierwsze miejsce w rankingu zajął Poznań, który charakteryzuje się dbałością o ochronę środowiska oraz posiada wiele stałych sal w teatrach i instytucjach muzycznych. Na wysoką ocenę podregionu szczecińskiego wpłynęła głównie dobrze rozwinięta baza noclegowa turystyki. Wysoka pozycja miasta Łodzi wynika przede wszystkim z dobrze rozwiniętej infrastruktury dotyczącej ochrony zdrowia (duża liczba szpitali i podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej), a także z tego, że podregion ten ma najwięcej dróg publicznych o twardej powierzchni, w przeliczeniu na 1 km².

Większość obiektów zaliczonych do grupy 1 ma dobrze rozwiniętą noclegową bazę turystyczną. Ponadto obiekty te charakteryzują się wysokimi wskaźnikami określającymi stopień rozwoju funkcji turystycznej, intensywność ruchu turystycznego itp. (zob. tab. 2).

Grupa 2 obejmuje 20 obiektów, w których większość wartości zmiennych oscyluje wokół średnich ogólnych. Jednak połowa podregionów w Polsce charakteryzuje się niekorzystnymi wskaźnikami określającymi poziom atrakcyjności turystycznej – zaliczono je do 3 i 4 grupy typologicznej. Wyodrębnione w ramach tych grup obiekty charakteryzują się niewielką powierzchnią, o cennych walorach przyrodniczych, i niewielką dbałością o środowisko naturalne. Również wydatki ponoszone na ochronę środowiska i gospodarkę wodną kształtowały się w tych grupach poniżej przeciętnych. Wskazuje to na konieczność podejmowania skutecznych działań na rzecz ochrony środowiska, jego racjonalnego kształtowania oraz na potrzeby rozbudowy i unowocześnienia infrastruktury turystycznej.

PODSUMOWANIE

W artykule dokonano próby klasyfikacji podregionów Polski pod względem atrakcyjności turystycznej. Badane obiekty zostały porównane przy użyciu taksonomii liniowej, co pozwoliło ustalić ich ranking pod kątem badanego zjawiska. Ponadto dokonano ich dyskryminacji na 4 skupienia. Podział podregionów na grupy jest wynikiem przyjętego w pracy zestawu cech diagnostycznych. W analizie posłużono się wskaźnikami rozwoju ruchu turystycznego, które pozwoliły na określenie roli badanego podregionu w rozwoju sektora turystycznego w Polsce.

Otrzymane wyniki badań wskazują wyraźnie, że w Polsce występuje dość znaczna dyspersja podregionów pod względem atrakcyjności turystycznej. Jest to związane przede wszystkim ze zróżnicowaniem środowiska naturalnego, z poziomem uprzemysłowienia, ogólnym rozwojem społeczno-gospodarczym itp. To z kolei wpływa na bardzo zróżnicowany rozkład przestrzenny ruchu turystycznego. Koncentruje się on w pewnych regionach i miejscowościach, natomiast inne, rozleglejsze, obszary prawie wcale nie są odwiedzane przez turystów. W siedmiu podregionach znajduje się ponad 38% miejsc noclegowych turystyki w Polsce. Około 55% ogólnej liczby noclegów udzielonych uczestnikom turystyki wewnątrz krajowej dotyczyło 11 podregionów. Już to wskazuje na olbrzymią dysproporcję w zagospodarowaniu turystycznym i w konsekwencji w rozmieszczeniu ruchu turystyczne-

go. Podregiony słabiej wyposażone w obiekty turystyczne dysponują często również cennymi walorami turystycznymi i mogłyby przejąć część ruchu turystycznego z terenów nadmiernie obciążonych. Wymaga to jednak znacznych inwestycji.

Rozpoznanie stopnia atrakcyjności turystycznej podregionów odgrywa istotną rolę w planowaniu prawidłowego wykorzystania ich zasobów przyrodniczych i społecznych, a tym samym ułatwia podejmowanie decyzji inwestycyjnych w turystyce i minimalizuje ich ryzyko. Pozwala na wyodrębnienie nowych, dotychczas niewykorzystywanych turystycznie, regionów (Współpraca i integracja... 2004). Do właściwego zdiagnozowania atrakcyjności turystycznej podregionów stosowane są metody porządkowania i klasyfikacji, dzięki którym możliwe jest określenie zróżnicowania obiektów, wyłonienie jednorodnych grup typologicznych pod względem analizowanego zjawiska, co może mieć duże znaczenie w rozpoznaniu ich możliwości rozwojowych i może stanowić podstawę opracowania strategii rozwoju mających na celu aktywizację podregionów, zwłaszcza tych o niskiej atrakcyjności turystycznej.

PIŚMIENNICTWO

- Gaworecki W.W.** 2000. Turystyka. Warszawa, PWE, 105–106.
- Kukuła K.** 2000. Metoda unitaryzacji zerowanej. Warszawa, PWN, 60–92.
- Nowak E.** 1990. Metody taksonomiczne w klasyfikacji obiektów społeczno-gospodarczych. Warszawa, PWE, 28–29.
- Ochrona środowiska 2009.** 2010. Warszawa, GUS.
- Rocznik Statystyczny Województw 2009.** 2010. Warszawa, GUS.
- Rogalewski O.** 1979. Zagospodarowanie turystyczne. Warszawa, WSiP, 8.
- Statystyczne metody analizy danych.** 1998. Red. W. Ostasiewicz. Wrocław, Wydaw. AE.
- Turystyka w 2008 roku.** 2009. Warszawa, GUS.
- Turystyka.** 2008. Red. W. Kurek. Warszawa, Wydaw. Nauk. PWN, 24.
- Warszyńska J., Jackowski A.** 1978. Podstawy geografii turystyki. Warszawa, Wydaw. Nauk. PWN, 209–210.
- Współpraca i integracja w turystyce w euroregionie Nysa w perspektywie członkostwa w Unii Europejskiej.** 2004. Red. A. Rapacz. Wrocław, Wydaw. AE, 116–124.

